

## **Vakinhoudelijke Eisen voor de Educatieve Module en Minor**

*Richtlijnen bij het bepalen van het vakinhoudelijk in- en uitstroomniveau van minor- en modulekandidaten*

Deze brochure is opgesteld onder verantwoordelijkheid van de Interuniversitaire Commissie Lerarenopleidingen (ICL) in samenwerking met vakdidactici van de afzonderlijke universitaire lerarenopleidingen (ULO's).

## Voorwoord

De brochure **Vakinhoudelijke Eisen voor de Educatieve Module en Minor** is tot stand gekomen onder verantwoordelijkheid van de Interuniversitaire Commissie Lerarenopleidingen (ICL).

Deze brochure beschrijft de vakinhoudelijke bagage die mag worden verwacht van een leraar in het voortgezet onderwijs in het beperkte tweedegraads gebied (i.e. alle leerjaren van het vbo, het mavo en de eerste drie leerjaren van havo en vwo).

Voor elk schoolvak is er een overzicht gegeven van de vereiste vakinhoudelijke kennis voor het afgeven van de beperkte tweedegraads lesbevoegdheid in dat specifieke vak.

## Inleiding

De universitaire lerarenopleidingen (ULO's) bieden met de Educatieve minor en Educatieve module (EM) een lerarenopleiding voor academici die tijdens respectievelijk na een wo-bacheloropleiding kan worden gevolgd. Hoewel de ULO's niet verantwoordelijk zijn voor de vakinhoudelijke vooropleiding, zijn zij dat wel voor het kennisniveau van kandidaten die een educatieve minor/module afronden. Daarom wordt de vereiste vakinhoudelijke voorkennis beoordeeld bij de toelating van studenten tot dit opleidingstraject.

## Achtergrond

De minor educatie bestaat met ingang van de zomer van 2010 en was aanvankelijk bedoeld voor wo-bachelorstudenten van specifieke opleidingen: wanneer de bacheloropleiding was opgenomen in de landelijke [verwantschapstabel](#), kwamen zij na succesvolle afronding van de minor in aanmerking voor een beperkte tweedegraads lesbevoegdheid.<sup>1</sup> Sinds 2016 werd het, in de vorm van een tijdelijk experiment, mogelijk om de minor ook te volgen nadat de bacheloropleiding was afgerond; het programma heet dan 'educatieve module'. Per 1 augustus 2023 is het experimentele karakter van de Educatieve module veranderd in een permanente verankering binnen het bestel van lerarenopleidingen. De wetwijziging stelt dat de verwantschapstabel leidend blijft bij toelating, en dat daarnaast kandidaten toegelaten kunnen worden met een vooropleiding die *niet* in de verwantschapstabel staat, mits de vakinhoudelijke kennis van deze kandidaat voldoende is.

Om te voorkomen dat er verschillen ontstaan met betrekking tot de toelating van kandidaten tot de educatieve minor en module is in 2023 is door een interuniversitaire werkgroep, in opdracht van het Opleidingsdirecteurenoverleg Universitaire Lerarenopleidingen, gewerkt aan de ontwikkeling van landelijke toelatingkaders. Aan de hand hiervan kunnen toelatingscommissies van de ULO's bepalen of kandidaten bij het behalen van de beperkte tweedegraads lesbevoegdheid over voldoende vakinhoudelijk kennisniveau beschikken.

Het opstellen van de landelijke toelatingkaders is gebeurd in nauwe afstemming met de vakdidactische netwerken van de ULO's per schoolvak, en met het opleidingsdirecteurenoverleg van ICL.

De voorliggende brochure is opgesteld volgens hetzelfde stramien als de [brochure](#) (Vakinhoudelijk Masterniveau, t.b.v. toelating tot universitaire lerarenopleidingen opleidend tot een eerstegraads lesbevoegdheid) die gebruikt wordt door ULO's bij de toelating tot de Master Leraar Voorbereidend Hoger Onderwijs. Daarnaast is de huidige verwantschapstabel kaderstellend geweest bij de totstandkoming van deze brochure.

## Basisuitgangspunten

In deze brochure staan per schoolvak de specifieke toelatingseisen geformuleerd. Hier liggen de volgende, algemene, uitgangspunten aan ten grondslag. Deze basisuitgangspunten en de schoolvak-specifieke eisen zijn in september 2023 vastgesteld in het opleidingsdirecteurenoverleg van de ICL.

*Basisuitgangspunt 1. Voor het behalen van de beperkte tweedegraads bevoegdheid dienen kandidaten te beschikken over ten minste 90 EC relevante vakinhoud.<sup>2</sup>*

Wanneer vakinhoud wordt beoordeeld als relevant, en of hieronder ook bijvoorbeeld zogenaamde omgevingsvakken kunnen worden verstaan, verschilt per schoolvak.

*Basisuitgangspunt 2. Het onderscheid in kerndomeinen waarmee gewerkt wordt in deze brochure is hetzelfde als die in de Brochure Vakinhoudelijk Masterniveau.*

Voor het behalen van de beperkte tweedegraads bevoegdheid hoeven echter niet bij alle schoolvakken alle kerndomeinen te worden gedekt. Niet alle kerndomeinen uit brochure Vakinhoudelijk Masterniveau zijn immers even belangrijk voor de onderbouw van het vo.

---

<sup>1</sup> Met beperkte tweedegraadsbevoegdheid wordt bedoeld een bevoegdheid voor het voorbereidend beroepsonderwijs, het middelbaar algemeen voortgezet onderwijs en de onderbouw havo en onderbouw vwo - en niet het mbo.

<sup>2</sup> NB: analoog aan de vakinhoudelijke eisen voor de eerstegraads opleiding vormt Griekse en Latijnse taal en cultuur een uitzondering hierop.

*Basisuitgangspunt 3. Vakdeficiënties kunnen tot maximaal 12 EC tijdens deelname aan de Educatieve minor/module weggewerkt.*

De wet laat ruimte voor het starten met de educatieve minor of module terwijl de vakinhoudelijke bagage nog niet volledig op peil is. Om te voorkomen dat de vakinhoudelijke kennis ontoereikend is voor het *stagelopen* tijdens de opleiding, kan een kandidaat starten met de minor of module met een maximum aan 12 EC vakdeficiëntie (ter vergelijking: voor toelating tot de Master LVHO geldt dat men mag starten met een maximum van 18 EC)<sup>3</sup>.

### **Leeswijzer**

In de hierna volgende hoofdstukken worden de specifieke toelatingseisen per vak geformuleerd. Ten behoeve van de overzichtelijkheid zijn de vakken geclusterd in Alfa-, Bèta, en Gammavakken.

---

<sup>3</sup> We realiseren ons dat niet alle universiteiten cursussen bieden die een veelvoud van 3 EC omvatten: we adviseren dus dit uitgangspunt te interpreteren vanuit het eigen curriculum.

### **Alfavakken**

- Grieks en Latijn
- Moderne Vreemde Talen (MVT) – Engels, Duits, Frans, Spaans, Italiaans, Chinees, Russisch, Arabisch, Hebreeuws
- Nederlands

### **Bètavakken**

- Biologie
- Informatica
- Natuurkunde
- Scheikunde
- Onderzoek en Ontwerpen
- Wiskunde

### **Gammavakken**

- Aardrijkskunde
- Algemene Economie
- Bedrijfseconomie
- Filosofie
- Geschiedenis
- Godsdienst en Levensbeschouwing
- Maatschappijleer en Maatschappijwetenschappen
- Muziek

## Griekse en Latijnse taal en cultuur

120 EC vakinhoudelijke kennis, verdeeld zoals hieronder aangegeven.

A. Kerndomein	B. Subdomeinen	C. Beperkte tweedegraads gebied
Griekse taal en tekst		95 EC afgezien van de EC's die voor het bacheloreindwerkstuk of de Masterthesis zijn behaald.
Latijnse taal en tekst		
Antieke cultuur en receptie van de oudheid	Geschiedenis, filosofie en archeologie van Griekenland, Rome en andere antieke culturen Receptie van de oudheid	20 EC
Bachelorscriptie (of masterscriptie) over Griekse en/of Latijnse Taal of Letterkunde <sup>4</sup>	Het onderwerp van de bachelorscriptie (of masterscriptie) gaat over Griekse en/of Latijnse Taal- en/of Letterkunde.	Ja

<sup>4</sup> Indien er geen bachelor- of masterscriptie Griekse en/of Latijnse Taal en/of Letterkunde is geschreven, maar wel voldaan is aan het minimaal aantal EC's (95 + 20) kan de masterscriptie vervangen worden door een extra talig vak van 5 EC.

## Moderne vreemde talen Educatieve Module

90 EC vakinhoudelijke kennis zoals hieronder verdeeld over kerndomeinen. Instroomeis Educatieve Module: Kandidaat beheerst op basis van vooropleiding de doeltaal op het landelijk eindniveau van de bacheloropleiding Xe Taal & Cultuur. Dit wordt op basis van het aanmeldossier beoordeeld door de toelatingscommissie. Indien de kandidaat een niet-direct verwante vooropleiding heeft behaald, kan de toelatingscommissie besluiten dat zij eerst een taaltoets moet overleggen met scores die overeenkomen met de bovenstaande taalvaardigheidseisen. Voor de Educatieve Minor is dit taalvaardigheidsniveau geen instroomeis maar bevoegdheidseis, omdat dat niveau bereikt wordt aan het einde van het bachelor. De opleidingen dienen de Educatieve Minor zo te programmeren dat studenten voldoende taalvaardig zijn om in hun stage voor de klas te kunnen.

Subdomeinen kunnen gelezen worden als voorbeelden van cursussen (binnen het gebied van) het kerndomein.

A. Kerndomein	B. Subdomeinen	C. Beperkte tweedegraads gebied
Taalkunde en Toegepaste Taalkunde	Fonologie	minimaal 20 EC
	Morfologie/Syntaxis	
	Semantiek	
	Pragmatiek	
	Sociolinguïstiek	
	Taalleerpsychologie	
	Tweede taalverwerving	
	Taalvariatie	
	Historische taalkunde	
Letterkunde en Cultuur	Lit. stromingen en tijdvakken	Minimaal 20 EC
	Literaire analyse	
	Lit. canon: proza, poëzie, drama, film	
	Jeugdliteratuur	
	Cultureel- maatschappelijke context	
Combinatie van subdomeinen die qua inhoud en/ of taalvaardigheden relevant zijn voor de doeltaal of het doeltaalgebied	Taalvaardigheid	50 EC
	Taalverwerving	
	Taalbeheersing	
	Vertalen	
	Taalkunde	
	Toegepaste Taalkunde	
	Letterkunde	
	Cultuur	
	Cultuurhistorie	
	Historie	
Politiek		
Economie		
Bachelorscriptie (of masterscriptie) in doeltaal <sup>5</sup>	Het onderwerp van de bachelorscriptie (of masterscriptie) is relevant voor het betreffende schoolvak of doeltaalgebied en sluit aan bij een of meer van de genoemde subdomeinen.	Ja

<sup>5</sup> Indien in de vooropleiding de bachelorscriptie niet in de doeltaal hoeft worden geschreven, wordt een andere substantiële schriftelijke academische opdracht in de doeltaal verlangd, op einde-bachelorniveau.

## Nederlands

Van de 90 EC vereiste vakinhoudelijke kennis: ten minste 20 EC per kerndomein; de overige 30 EC worden verdeeld over de kerndomeinen. Subdomeinen kunnen gelezen worden als voorbeelden van cursussen (binnen het gebied van) het kerndomein.

A. Kerndomein	B. Subdomeinen	C. Beperkte tweedegraads gebied
Communicatie	Retorica	20 EC
	Argumentatietheorie	
	Communicatieve processen en conventies	
	Pragmatiek	
	<i>Stilistiek (optioneel)</i>	
	<i>Tekstlinguïstiek (optioneel)</i>	
Taalkunde	Taalsysteem	20 EC
	Taalverandering	
	Taalverwerking	
	Taalverwerving	
	<i>Taalvariatie (optioneel)</i>	
Letterkunde	Literatuurgeschiedenis	20 EC
	Analyse en interpretatie literaire teksten	
	Literaire cultuur en instituties	
	Literaire ontwikkeling	



## Biologie

90 EC vakinhoudelijke kennis verdeeld over ten minste 4 van de 7 kerndomeinen waarbij minimaal het kerndomein *Planten: vorm en functie* of *Dieren: vorm en functie* gedekt is (met het oog op de inhoud van het biologieprogramma in het tweedegraads gebied)

A. Kerndomein	B. Subdomeinen <sup>2</sup>	C. Beperkte tweedegraads gebied
Evolutiebiologie	Evolutionaire mechanismen	
	Geschiedenis van het leven	
	Systematiek & globale taxonomie (hoofdgroepen)	
Biochemie	Atomen en moleculen	
	Biologische macromoleculen	
Celbiologie: vorm en functie	Chemische reacties	
	Celademhaling	
	Fotosynthese	
	Celcommunicatie	
	Celcyclus	
	Micro-organismen: vorm en functie.	
Genetica	Mendeliaanse genetica	
	Moleculaire genetica	
	Bio-informatica en biotechnologie	
Dieren: vorm en functie	Metabolisme (vertering, ademhaling, transport)	
	Voortplanting, groei en ontwikkeling	
	Zelfregulatie (neurale en hormonale regeling, uitscheiding)	
	Gedrag en beweging	
	Afweer	
Planten: vorm en functie	Metabolisme: voeding en transport	
	Voortplanting, groei en ontwikkeling	
	Afweer, communicatie en gedrag	
Ecologie	Ecosystemen, energiestromen en stofkringlopen	
	Populatie-ecologie	
	Duurzame ontwikkeling en natuurbeheer	
	Nederlandse landschappen, flora en fauna	

## Informatica: moet nog bekrachtigd worden door VD netwerk

Minstens 90 EC vakinhoudelijke kennis verdeeld over de kerndomeinen, waarbij uit ieder kerndomein ten minste één subdomein behandeld is.

A. Kerndomein	B. Subdomeinen	C. Beperkte tweedegraads gebied
Software	Programmeertalen	
	Programmeerparadigma's (procedureel-imperatief en minstens een ander paradigma, zoals objectoriëntatie)	
	Methoden voor software-ontwikkeling	
Informatie	Gegevensmodellering en -representatie	
	Data- en informatiemanagement	
Grondslagen	Algoritmen, datastructuren en complexiteit	
	Berekenbaarheid	
	Eindige automaten	
Systemen en architectuur	Intelligente systemen (AI)	
	Security	
	Computerorganisatie en -architectuur	
	Netwerken	
Gebruikers en organisatie	Usability, user experience	
	Sociale aspecten van informatica	

## Natuurkunde

90 EC vakinhoudelijke kennis: ten minste 45 op onderstaande kerndomeinen<sup>1</sup>; ten minste 15 EC praktisch experimenteel werk<sup>2</sup>; resterende 30 EC kan worden verdeeld tussen omgevingsvakken<sup>3</sup>, kerndomeinen en praktisch experimenteel werk.

A. Kerndomein	B. Subdomeinen <sup>1</sup>	C. Beperkte tweedegraads gebied
Mechanica en thermodynamica	<b>Klassieke mechanica</b>	
	Speciale relativiteitstheorie	
	<b>Thermodynamica en kinetische gastheorie</b>	
Optica en elektromagnetisme	<b>Trillingen en golven</b>	
	<b>Geometrische optica</b>	
	<b>Elektromagnetisme</b>	
	<b>Elektrodynamica</b>	
	<b>Golf-optica</b>	
Kwantumfysica en structuur der materie	Kwantummechanica	
	Statistische fysica	
	Vaste stoffysica	
	<b>Atoom-, kern- en deeltjesfysica</b>	
Wiskunde en numerieke methoden	<b>Wiskunde</b>	
	Programmeren	
	Modelleren	

1 Geadviseerd wordt dat ten minste de dikgedrukte gebieden gedekt moeten zijn

2 Praktisch en experimenteel werk, o.a. experimenteervaardigheden, dataverwerking, verwerking van wetenschappelijke literatuur. Vakspecifieke methoden en benaderingswijzen zijn standaard verweven in de studie van de (sub)domeinen zoals hierboven genoemd. Uitgangspunt is dat een universitair opgeleide leraar natuurwetenschappelijke problemen kan benaderen als fysicus

3 Omgevingsvakken: natuurkunde gerelateerde vakken, bijvoorbeeld scheikunde, astronomie en astrofysica, geschiedenis en filosofie van de exacte wetenschappen, meteorologie, geofysica, biofysica en medische natuurkunde en elektrotechniek.

## Scheikunde

90 EC vakinhoudelijke kennis, waarvan ten minste 45 EC verdeeld over drie van de vijf scheikundige kerndomeinen en ten minste 15 EC aanwijsbaar aan praktisch/experimenteel werk<sup>1</sup>. De overige 30 EC kunnen bij benadering gelijkelijk verdeeld zijn over kerndomeinen, praktisch experimenteel werk en omgevingsvakken<sup>2</sup>.

Met het oog op de schoolpraktijk wordt geadviseerd dat de subdomeinen 'Periodiek systeem' en 'Functie en reactiviteit van moleculen' afgedekt zijn.

A. Kerndomein	A. Subdomeinen	C. Beperkte tweedegraads gebied
Analytische chemie	Structuuropheldering	
	Spectroscopie	
Anorganische chemie	Periodiek systeem	
	Ligandveldtheorie	
Organische chemie	Functie en reactiviteit van moleculen	
	Organische synthese	
Fysische chemie	Statistische mechanica	
	Thermodynamica	
	Quantumchemie	
Biologische chemie	Biochemie	
Wiskunde	Calculus	
	Lineaire algebra	

---

1 Praktisch en experimenteel werk, o.a. experimenteervaardigheden, dataverwerking, verwerking van wetenschappelijke literatuur.

2 Scheikundegerelateerde vakken, *bijvoorbeeld* theoretische of computationele chemie (modelling), (inleiding) chemische technologie, macromoleculaire chemie, biochemie (bio-organische chemie, biotechnologie), polymeerchemie.

## Onderzoek en Ontwerpen (O&O)

90 EC vakinhoudelijke kennis verdeeld over de kerndomeinen, behaald tijdens een bèta- of techniekbachelor (zie hieronder), waarin natuurwetenschappelijke kennis wordt vergaard, en er uitgebreid aandacht is voor ontwerpen en onderzoeken.

A. Kerndomein	B. Subdomeinen/ opleidingen waarin deze vakkennis en - bekwaamheden worden bereikt	C. Beperkte tweedegraads gebied
Natuurwetenschappelijke kennis	Bijvoorbeeld via hieronder genoemde opleidingen	
Ontwerpen	Bijvoorbeeld via hieronder genoemde opleidingen	
Onderzoeken	Bijvoorbeeld via hieronder genoemde opleidingen	

Voorbeelden:

- Industrieel Ontwerpen / Industrial Design
- Werktuigbouwkunde / Mechanical Engineering
- Biomedische Technologie
- Bouwkunde / Architecture, Urbanism & Building Sciences
- Creative Technology
- Industrial Design
- Elektrotechniek
- Civiele Techniek
- Lucht- en ruimtevaarttechnologie

Een ander natuurwetenschappelijk of ingenieurs WO-bachelor getuigschrift kan toelating geven tot deze richting, waar nodig met schakel- dan wel homologatie vakken. Dit is ter beoordeling van de verantwoordelijke toelatingscommissie.

## Wiskunde

90 EC vakinhoudelijke kennis verdeeld over onderstaande kern- en/of subdomeinen.

A. Kerndomein	B. Subdomeinen <sup>2</sup>	C. Beperkte tweedegraads gebied
Analyse	Differentiaal- en integraalrekening	12 EC
	Differentiaalvergelijkingen, Numerieke analyse en Optimalisering	
	Modelleren	
Algebra, Meetkunde	Lineaire algebra	6 EC
	Groepentheorie, Algebra van structuren, Getaltheorie	
Discrete wiskunde	Grafentheorie, Combinatoriek, Algoritmisch Denken, Computational Thinking, Discrete Optimalisatie, Netwerkteorie	6 EC
Meetkunde	Analytische meetkunde, Beschrijvende meetkunde Topologie	6 EC
Stochastiek	Kansrekening, Statistiek	
Grondslagen van de wiskunde	Filosofie van de wiskunde, Geschiedenis van de wiskunde Logica, Verzamelingenleer	12 EC
Vrij in te vullen: twee of drie cursussen/vakken met universitaire wiskunde, afhankelijk van opleiding Omgevingsvakken	Bijv. Differentiaalvergelijkingen, Numerieke analyse en Optimalisering, Getaltheorie, Meetkunde, Logica, Filosofie en Geschiedenis van de wiskunde (zie 1)  Zie 3	48 EC

1. De twee of drie vrij in te vullen wiskundevakken betreffen wiskundevakken in een universitair bachelorprogramma, maar kunnen ook wiskundevakken zijn die via wisk4all gevolgd kunnen worden. Bij voorkeur (maar niet verplicht) zijn deze wiskundevakken gespreid over de kennisdomeinen Meetkunde, Grondslagen van de wiskunde
2. In de afgelopen jaren heeft de wiskundegemeenschap een grote inspanning geleverd om een aantrekkelijk, toegankelijk en studeerbaar programma te ontwikkelen om vakdeficiënties voor een eerstegraads bevoegdheid wiskunde weg te kunnen werken. Via bovenstaande lijst is getracht ook de weg naar de beperkte tweedegraads bevoegdheid toegankelijk en studeerbaar te maken.
3. De andere 48 EC mag bestaan uit omgevingsvakken op het gebied van de informatica, exacte wetenschappen, economische wetenschappen, technische wetenschappen, statistisch en numeriek georiënteerde wetenschappen en wetenschappen die zich baseren op statistisch redeneren en empirisch onderzoek zoals gezondheidswetenschappen en geneeskunde.

## Aardrijkskunde

Minstens 90 EC vakinhoudelijke kennis in ofwel Fysische Geografie dan wel Sociale Geografie of een combinatie van beiden én Vakmethodische kennis.

A. Kerndomein	B. Subdomeinen	C. Beperkte tweedegraads gebied
Fysische Geografie	Klimatologie	
	Hydrologie	
	Oceanografie	
	Bodemkunde	
	Geologie	
	Geomorfologie	
	Landschapsgenese	
	Milieugeografie	
	Duurzaamheidsvraagstukken	
Sociale Geografie	Stadsgeografie	
	Rurale geografie	
	Economische geografie	
	Politieke geografie	
	Culturele geografie	
	Bevolkingsgeografie	
	Ontwikkelingsgeografie	
	Duurzaamheidsvraagstukken	
Vakmethodische kennis	Theorie en geschiedenis van de geografie	
	Cartografie en GIS	
	Geografische benadering	
	Geografisch Veldwerk	
	Geo practica	

## Algemene Economie

90 EC vakinhoudelijke kennis verdeeld over onderstaande kerndomeinen, waarbij uit ieder kerndomein ten minste één subdomein behandeld is.

A. Kerndomein	B. Subdomeinen	C. Beperkte tweedegraads gebied
Micro-economie	Arbeidsmarkt	
	Consument en welvaart	
	Producers en welvaart	
	Goederenmarkt	
	Gedragseconomie	
	Speltheorie	
Macro-economie	Arbeidsmarkt	
	Inkomensvorming en inflatie	
	Economische kringloop	
	Macro-economische modellen	
	Sociale zekerheid	
	Institutionele economie	
	Geschiedenis van het economisch denken	
	Milieu-economie	
Monetaire economie	Wisselkoersen	
	Inkomensvorming en inflatie	
Internationale economische betrekkingen	Internationale arbeidsverdeling	
	Betalingsbalans	
	Wisselkoersen	
	Europese integratie	
Openbare financiën	Inkomensverdeling	
	Markt, overheid en economische orde	
	Europese integratie	
	Economisch beleid	
Wiskunde en statistiek		



## Bedrijfseconomie

90 EC vakinhoudelijke kennis verdeeld over onderstaande kerndomeinen, waarbij uit ieder kerndomein ten minste één subdomein behandeld is.

A. Kerndomein	B. Subdomeinen	C. Beperkte tweedegraads gebied
Van persoon naar rechtspersoon	Persoonlijke financiële zelfredzaamheid	
	De oprichting van een eenmanszaak	
	Van eenmanszaak naar rechtspersoon	
	Perspectief op de organisatie	
Interne organisatie en personeelsbeleid	Interne organisatie	
	Personeelsbeleid	
Investeren en financieren	Investeren	
	Financieren	
Marketing	Doel en organisatie van marketingactiviteiten	
	Marketingbeleid	
	Marketing vanuit het perspectief van de consument en de samenleving	
Financieel beleid	Vastleggen van financiële en niet-financiële informatie	
	Kosten- en winstvraagstukken en beheermaatregelen	
Verslaggeving	Analyseren en beoordelen jaarrekening	

## Filosofie

90 EC vakinhoudelijke kennis verdeeld over de kerndomeinen – bij aanvang van de minor/module

De methoden (o.a. het analyseren en beoordelen van een betoog w.b. gebruikte begrippen, vooronderstellingen en argumentatie; opzetten en houden van een logisch correct en overtuigend betoog; het selecteren, structureren en interpreteren van informatie m.b.t. een filosofisch vraagstuk en het beargumenteerd innemen van verschillende posities m.b.t. een filosofisch vraagstuk) zijn verweven in de (sub)domeinen zoals hieronder genoemd.

A. Kerndomein	B. Subdomeinen	C. Beperkte tweedegraads gebied
Wijsgerige antropologie	Centrale begrippen en toonaangevende visies	
	Persoon, lichaam en geest, emotie	
	De mens als redelijk wezen	
Ethiek	Centrale begrippen en toonaangevende visies	
	Waarden: universeel of niet?	
	Vrijheid en verantwoordelijkheid	
Kennisleer	Centrale begrippen en toonaangevende visies	
	Ervaring en waarheid	
	De contextualiteit van kennis	
Wetenschapsfilosofie	Centrale begrippen en toonaangevende visies	
	Wetenschappelijke kennis	
	Wetenschap en samenleving	
Sociale filosofie	Centrale begrippen en toonaangevende visies	
	Schaarste, begeerte en macht	
	Ideologie	

## Geschiedenis

90 EC vakinhoudelijke kennis verdeeld over de dikgedrukte kerndomeinen van de discipline, waarbij een spreiding over de domeinen Politieke geschiedenis, Sociaal-economische geschiedenis, Cultureel-mentale geschiedenis, én het verzamelen, analyseren en interpreteren van primaire en secundaire (historische) bronnen op basis van een onderzoeksvraag (bronnenanalyse) verweven is in de hieronder genoemde (sub)domeinen.

(Toelating MA: 120 EC vakinhoudelijke kennis, verdeeld over alle kerndomeinen.)

A. Kerndomein	B. Subdomeinen <sup>2</sup>	C. Beperkte tweedegraads gebied
<b>Periodenkennis</b>	<b>Prehistorie en oudheid</b>	
	<b>Middeleeuwen</b>	
	<b>Nieuwe/vroegmoderne tijd</b>	
	<b>Nieuwste/moderne tijd</b>	
<b>Theoretische geschiedenis</b>	<b>Historiografie</b>	
	<b>Geschiedfilosofie</b>	
Spreiding over de domeinen 'Politieke geschiedenis', 'Sociaal-economische geschiedenis', 'Cultureel-mentale geschiedenis' blijkt uit een redelijke verdeling over onderstaande subdomeinen:		
Politieke geschiedenis	Oorlog en vrede/internationale betrekkingen	
	Staatsinrichting Nederland (incl. geschiedenis)	
	Staats- en natievorming	
	Contacten tussen westerse en niet-westerse samenlevingen	
Sociaal-economische geschiedenis	Primaire leefverbanden	
	Sociale geschiedenis	
	Economische geschiedenis	
Cultureel-mentale geschiedenis	Ideeëngeschiedenis	
	Cultuurgeschiedenis	
	Emancipatiebewegingen/maatschappijgeschiedenis	

## Godsdienst en levensbeschouwing

90 EC vakinhoudelijke kennis, waarvan 70 EC verdeeld over de kerndomeinen, met ten minste 10 EC per kerndomein, en maximaal 20 EC besteed aan omgevingsvakken.

A. Kerndomein	B. Subdomeinen	C. Beperkte tweedegraads gebied
Christendom (min. 10 EC)	Bijbelwetenschap (OT, NT)	
	Ontstaan en geschiedenis van het christendom, inclusief kerkgeschiedenis	
	Christendom in Nederland	
	Wereldchristendom	
Godsdienstfilosofie, ethiek en levensbeschouwing (min. 10 EC)	Godsdienstfilosofie en levensfilosofie	
	Ethiek	
	Systematische theologie	
	Humanisme	
Niet-christelijke religies en levensbeschouwing (min. 10 EC)	Islam	
	Overige wereldgodsdiensten (jodendom, boeddhisme, hindoeïsme, evt. ook sikhisme, confucianisme, taoïsme, shinto)	
	Antieke godsdiensten en religies van schriftloze volken	
	Nieuwe religieuze bewegingen en ongebonden spiritualiteit	
	Vergelijkende godsdienstwetenschap	

### *Omgevingsvakken*

Alle geestes- en sociaalwetenschappelijke vakken (bijvoorbeeld islamstudies, geschiedenis, culturele antropologie en ontwikkelingssociologie, sociologie, psychologie, regiostudies, wijsbegeerte en humanistiek).

## Maatschappijleer

90 EC vakinhoudelijke kennis, waarbij ten minste 80 EC verdeeld is over de eerste twee kerndomeinen.

A. Kerndomeinen	B. Subdomeinen	C. Beperkte tweedegraads gebied
Politicologie	Politieke ideologieën; politieke opvattingen, politieke stromingen en partijen Staatsvorming, politieke stelsels, politieke instituties Burgerschapsvorming, politieke socialisatie/politieke cultuur, participatie; macht; politieke verdeling Machtsverhoudingen in de wereld, globalisering, Europese integratie (statenstelsel en wereldsysteem; internationale organisaties) Democratietheorieën, rechtsstaat, representativiteit en representatie; democratisering; grondrechten Openbaar bestuur, overheidsbeleid; beleidsproces Politicologische theorieën in relatie tot de bovengenoemde subdomeinen	± 40 EC
Sociologie en Algemene sociale wetenschappen	Sociale ongelijkheid, sociale stratificatie, mobiliteit Sociale instituties, institutionalisering, sociale cohesie, binding Identiteit; vorming, socialisatie, cultuur; groepsvorming Verzorgingsstaat, pluriforme samenleving Moderniseringsprocessen (rationalisering, globalisering, Individualisering) Media-invloed (rol massamedia beïnvloedingsproces) Criminaliteit Sociologische theorieën in relatie tot de bovengenoemde subdomeinen	± 40 EC
Sociaalwetenschappelijke onderzoeksmethoden	Kwalitatieve en kwantitatieve onderzoeksmethoden Betrouwbaarheid, validiteit en representativiteit	10 EC

## Muziek

90 EC vakinhoudelijke kennis verdeeld de kerndomeinen, waarbij uit ieder kerndomein ten minste één subdomein behandeld is.

A. Kerndomeinen	B. Subdomeinen	C. Beperkte tweedegraads gebied
Theorie	Algemene muziekleer	
	Harmonie- en vormleer/solfège	
	Muziek in 'culturele context'	
Profilieringsvakken (ten minste één)	Beeld (film) en muziek	
	Cultural musicology	
	Muziek en media	
	Muziek en cognitie	
Muziekgeschiedenis	Westerse muziek tot 1600	
	Westerse muziek van 1600 tot 1830	
	Westerse muziek van 1830 tot heden	
	Populaire muziek en jazz	
Methoden	Vakspecifieke methoden en onderzoeksvaardigheden	
	Afstudeeronderzoek	

Het beheersen van praktische vaardigheden is geen formele toelatingseis. Op veruit de meeste VO-scholen is muziek maken wel het uitgangspunt. Er wordt daarom van je verwacht dat je een muziekinstrument (het liefst een akkoordinstrument) bespeelt en leerlingen zo kunt begeleiden bij het spelen en zingen tijdens de muziekles.